Poczta opłacona ryczałtem.

BIULETYN KOWIEŃSKI
WILBI

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) ZAMKOWA 3—3.

Nr. Wilno, dnia 28 stycznia 1930 roku. 222.

Treść numeru:

II. ZAGADNIENIA GOSPODARCZE .

oooO § Oooo

"L i e t u v o s Z i n i o s" o stosunkach gospodarczych z Niemcami .

"Lietuvos Žinios" Nr.20 z dnia 25.I. r.b. Art.p.t. " w sprawie naszych stosunków gospodarczych z Niemcami" .

Przy podpisywaniu układu handlowego z Niemcami , bez względu na opozycję opinji publicznej rząd nie zwracał na ten fakt uwagi spodziewając się widocznie przy pomocy układu polepszyć gospodarcze położenie kraju . Obecnie zdaje się , nadeszła chwila kiedy skutki układu musiały się skonkretyzować . Już na bilans handlowy z roku ub. skutki te wywarły swój wpływ . Obecnie po wprowadzeniu przez rząd niemiecki cła na produkty rolne , eksport nasz napotka nowe trudności , co zmusza do uważnego rozpatrzenia naszych stosunków gospodarczych z Niemcami .

Bilans handlowy ub.roku , w stosunku do Niemiec jest czynny. Przemawia to na korzyść układu . Fakt ten nie jest wszakże nowiną, jest on czynny już od roku 1926 , chociaż statystyka tego nie wykazuje . Nie prowadzono wówczas oddzielnej rejestracji towarów polskic[h] a wpisywanie do rubryki niemieckiej , ponieważ szły one tranzytem przez Niemcy . Należy więc zbadać , jak się w rzeczywistości przedstawią bilans . O ile proporcjonalnie zwiększył się wwóz Niemiec do Litwy i wywóz do Niemiec , jako też jaki udział bierze w tem Kraj Kłajpedzki .

Nie należy zapominać , że aktywność bilansu handlowego przy rozrachowaniu się z Niemcami stanowi tylko jeną opozycję , to nasi obywatele , którzy mają w Niemczech mienie i otrzymują dywidendy , zwiedzanie Litwy przez obywateli Niemieckich . tranzyt przez Litwę it. Za to my płacimy Niemcom procenty za kredyt na towary i kapitał finansowy i hipoteczny . Między innemi możemy wskazać , iż na początku zeszłego roku kapitał niemiecki był inwestowany w Kraju Kłajpedzkim na sumę około 60 milj.lit. , lecz jednak i pomimo tego płacimy za tranzyt kolejami niemieckiemi , gdyż część naszego handlu morskiego jest skierowana obecnie przez Królewiec , zaś w porcie kłajpedzkim marynarka niemiecka również obfituje w znaczną część tranzytu . Mając to wszystko na uwadze należy naogół zbadać rozwój naszego bilansu płatniczego z Niemcami i wpływ na niego układu handlowego .

Oprócz tego powstaje pytanie , w sprawie portu kłajpedzkiego , na który ujemnie wpływają niektóre punkty komunikacyjne układu. Obecnie wyraźnie już widać niebezpieczeństwo z tej strony .

Kwestja nowych ceł niemieckich jest ściśle połączona z powyższemi wnioskami . Cła te jako nowa reglamentacja wywozu towarów w drodze komunikacji granicznej przedstawia niebezpieczeństwo dla naszego eksportu do Niemiec i nieliczne plusy układu można przekształcić w wyraźne minusy . Znawcy więc powinniby byli ustalić , gdzie są te plusy i minusy i wówczas tylko przeprowadzenie rokowań z Niemcami w sprawie nowych ceł byłoby jasnem co i jak mamy naprawić i jakie wysuwać żądania w celu naprawienia popełnionych błędów .

Gdybyśmy zaczęli rokowania tak bez przygotowania , jak zawarcie układu handlowego - Niemcy naturalnie nie wzdragałyby się zedrzeć z nas skórę , to też nasze stosunki gospodarcze z Niemcami należy dokładnie zbadać nietylko dla rokowań , lecz i na to , abyśmy sami wiedzieli , gdyż nie wiedząc popełnimy jeszcze wiele błędów .

"L i e t u v o s A i d a s " w sprawie resztek budżetowych .

"Lietuvos Aidas" Nr.19 z dnia 24.I.1930 r. Art.p.t."Na co zostaną zużyte resztki budżetowe" .

Niejednokrotnie już pisano o tem , że w ciągu kilku lat ostatnich fundusz złożony z resztek budżetowych wyraził się cyfrą około 40.

[illegible]

milj. lt. Ogólna sytuacja ekonomiczna kraju poprawiła się w międzyczasie o tyle, że można mówić o bardziej celowem zużytkowaniu tych pieniędzy. Miarodajne sfery kwestję tę już poruszały. W związku z tem plan zużytkowania resztek budżetowych przedstawia się w ogólnych zarysach jak następuje : -

Litwa najbardziej zacofaną pod względem komunikacji. W pierwszym przeto rzędzie postanowiono zużytkować resztki budżetowe na podniesienie komunikacji. Przewiduje się wyasygnowanie na ten cel 12.597.428, 57 lit. 1 1/2 milj.lit. z tej sumy przeznacza się na ulepszenia portu kłajpedzkiego, który już obecnie z trudnością zaspakaja potrzeby państwa., a po przeprowadzeniu kolei Telsze - Kretynga z pewnością nie podoła zadaniu. Na budowę szos przeznacza się z całej tej sumy 1 milj.484 tysiące lit. ; na budowę kolei Telsze Kretynga asygnować się ma 3 milj.70 tysięcy lit..

Drugą żywotną sprawą, potrzebującą inwestycji jest sprawa meljoracji. Na ten cel asygnuje się 6 milj.lit.

Na fundusz pożyczkowy dla osadników przeznacza się 3 milj. lit.. Na odbudowę zniszczonych wskutek wojny miast i miasteczek - 1 1/2 milj.lit.. Wreszcie na fundusz emerytalny i zapomogowy asygnować się ma 13 milj.320 tysięcy lit..

W ten sposób, ogólna suma zużytkowanych resztek budżetowych wyniesie 36.417, 428 lit.. Reszta pozostanie jako fundusz rezerwowy, w celu uchronienia państwa przed niespodziewanemi zmianami konjunktury.

"Eksport litewski w 1929 roku". "Lietuvos Aidas" Nr.20

z dnia 21.I.1930 r. Art.p.t. "Eksport w 1929 r.".

Po dosyć nieprzemyślanych eksperymentach gospodarczych w 1924 - 1925 roku, znalazła się Litwa na rozdrożu. Dopiero zainicjowana w 1927 roku poprawa stosunków gospodarczych pozwoliła zapobiedz skutkom nieurodzaju z 1928 r.

W drugiej połowie 1929 roku daje się zauważyć znaczna poprawa. Wynika to najwyraźniej z eksportu litewskiego : od 1924 roku wynosił on mniej więcej 20 milj-lt. miesięcznie, zaś w drugiej połowie r.ub. przekroczył on 30 milj.lit.. Cały eksport w 1929 roku wyraził się sumą 320 milj.lit., przewyższając w ten sposób o 70 milj. lit eksporty z lat poprzednich. Import wyniósł w 1929 roku 306 milj. lit, a więc bilans zagranicznego handlu litewskiego wyraził się aktywem w wysokości 24 milj.lit. Świadczy to, że produkcja kraju, a przynajmniej niektóre jej branże znacznie się ożywiły.

W związku z powyższem zjawisku zapas walut obcych w Banku Litewskim wzrósł w ciągu 1929 roku o 32, 6 milj.lit. Pokrycie zaś kruszcowe imitowanych banknotów wyniosło zamiast przepisowych 33 % aż 120 %. Nastąpiło ogólne odprężenie gospodarcze, zaś suma protestowanych weksli spadła z 5, 9 milj.lit. /początek roku/ do 3, 8 milj.lit. /grudzień 1929 r./.

Sprawa założenia banku hipotecznego i kredytowego znacznie posunęła się naprzód. Jednym słowem, we wszystkich dziedzinach litewskiego życia gospodarczego skonstatować się da znaczny postęp.

Jeżeli chodzi o eksport litewski w 1929 roku, to przeszło 80 % eksportu stanowią następujące kategorje towarów. Lasy, bydło, len i produkty mleczne.

Pierwsze miejsce w eksporcie litewskiem /99 milj.lit/ przypada produktom leśnym, a mianowicie : drzewo nieobrobione i obrobione /35 milj.lit/, fornir /16 milj.lit./, i celuloza /38 milj.lit./. Na drugiem miejscu stoi eksport bydła, którego wywieziono w 1929 r. na sumę 73 milj.lit., a więc na sumę o 27 milj.lit większą od eksportu w 1927 r., który był dotychczas rekordowym. Trzecie miejsce w eksporcie litewskim zajmuje len /przędza - za 32 milj.lit. i nasienie 24 milj. lit, razem za 56 milj.lit./. Nie jest to cyfra rekordowa w 1927 r. eksport lnu wyraził się cyfrą 85 milj.lit. Czwarte miejsce eksportu w Litwie w 1927 r. przypada produktom mlecznym /38 milj lit./, podczas gdy w 1928 roku - 26 milj.lit, w 1927 - 20 milj.lit.

i w 1926 roku - 16 milj.lit. / Samego masła eksportowano w 1929 roku na sumę 31,4 milj.lit. .

Nie zależni od czterech powyższych branż eksportowych, wspomnieć należy o eksporcie jaj, który wyraził się w 1929 roku cyrą 13 milj.lit, i eksporcie skór, który wyniós około 15 milj.lit. Wszystkie te dziedziny, a więc eksport bydła, masła i jaj zasługują jak na -bajżywsze poparcie .

Rządowy plan pracy w dziedzinie gospodarczej na rok 1930.

Gabinet ministrów na szeregu posiedzeń rozważył i przyjął ostatecznie plan pracy w dziedzienie gospodarki krajowej na rok 1930. Stwierdzono, iż w pierwszej linji należy zwrócić uwagę na podniesienie rolnictwa, meljoracc, niesienie pomocy osadnikom i t.d. . W dziedzienie handlu i przemysłu niezbędnem jest udoskonalenie komunikacji oraz zwiększenie eksportu eksportu . W tym celu ma być dokonana naprawa portu kłajpedzkiego oraz szos w kraju . Dla zrealizowania powyższych celów gabinet ministrów uchwalił założenie banku hipotecznego i banku dla handlu i przemysłu . Jako fundusze dla powyższych celów postanowiono użyć nadwyżki budżetowe od roku 1924 do roku 1929 włącznie . Sumy te mają być podzielone w sposób następujący .

12 milj.lit. dla udoskonalenia komunikacji /naprawa portu kłajpedzkiego, naprawa szos oraz rozpoczęcie budowy kolei żelaznej Telszo Kretynga/ .

6 milj.lit . na meljoracje rolne .

3 milj.lit. jako zapomogi dla osadników .

1 1/2 milj.lit. dla odbudowy gospodarki w miastach i miasteczkach ./ prace kanalizacyjne wodociągowe, budowa i naprawa mostów i t.d.

13 milj.lit. asygnowano do fondu emerytur i zapomóg .

Ceny zboża . W Litwie ceny zboża wykazują tendencje zniżkowe, zwłaszcza żyto i owies . Podaż pszenicy i jęczmienia jest mniejsza np. w Poniewierzu, skutkiem czego gdzie niegdzie ceny tych produktów cokolwiek wzrosły . Jeszcze bardziej wzrosły ceny wiki, który niemal wszędzie przewyższają ceny jęczmienia .

Frekwencja okrętów w porcie kłajpedzkim . "Elta" podaje, iż w ciągu 1924 roku do portu kłajpedzkiego zawinęło 807 okrętów o pojemności 502.824,05 ton netto . Z portu odpłynęły przez ten czas 802 okręty o pojemności 501.451,60 ton netto . Według państw zawinęło w ciągu całego roku do portu - 398 okrętów niemieckich, 3 gdańskie, 75 duńskich, 45 angielskich, 33 norweski 119 szweckich, 3 fińskie, 65 litewskich, 32 łotewskie, 1 rosyjski, 2 włoskie, 2 holenderskie, 11 francuskich, 14 estońskich, 1 amerykański, 2 austryjackie i 1 grecki . Ogółem w ciągu roku 1929 wwieziono towarów na sumę 131 milj.17147 lit. . Wywieziono - na sumę 78 milj. 45930 lit. Roczny ruch pasażerów przedstawia się jak następuje : przybyło 3177 osób, wyjechało 2489 osób .

Dodatek mieszkaniowy dla urzędników. Gabinet ministrów opracowuje projekt ustawy w sprawie zwiększenia pensji urzędnikom w formie dodatku mieszkaniowego . Dodatek ten według projektu ma wynosić 12 % zasadniczej pensji dla kawalerów i 15 % dla urzędników z rodzinami

Punkty wwozu bydła do Kraju Kłajpedzkiego . Naczelnik powiatu kłajpedzkiego ogłosił, iż na mocy Uchwały Dyrektorjum dla wwozu bydła do Kraju Kłajpedzkiego, jako też dla kontroli ww ożonego mięsa wyznacza się punkty w Bajorach, w Laugalach i w Pożajściach .

"M e m e l e r D a m p f b o o t" o k o n f e r e n c j i b i s k u p ó w l i t e w s k i c h .

"Memeler Dampfboot" Nr.22.z dn.21.I.1930 r.. Art.p.t.

"Glosy Kowieńskie" . Streszczenie .

Podczas gdy pierwsza konferencja biskupów litewskich, która się odbyła w grudniu r.ub. były przez społeczeństwo litewskie z wielkiem ożywieniem omawiana i wywołała zaciekłą polemikę pomiędzy duchowieństwem katolickiem a "Urzędówką", druga konferencja, która się odbyła obecnie w styczniu, i która miała sprecyzować stanowisko duchowieństwa w stosunku do rządu litewskiego, przeszła bez echa. Nie wydano nawet biuletynu z jej przebiegu. Nie ujrzał też światła dziennego zapowiadany list pasterski do wiernych. Wzmianki prasowe o konferencji ograniczyły się do krótkiej wiadomości, że konferencja biskupia postanowiła nie wystosowywać listu pasterskiego, a czekać na zabranie głosu przez Nuncjaturę Papieską w sprawach sporu. Konferencja biskupów miała wystosować do Watykanu sprawozdanie. W związku z tem wspomnieć należy, że propozycja "Lietuvos Aidasa" która się okazała w grudniu r.ub. w sprawie bezpośredniego porozumiewania się rządu litewskiego z nuncjuszem, nie zaś z biskupami, wywołała wśród biskupów ogromne oburzenie. Sam arcybiskup Skwirecki odmówił "Lietuvos Aidasowi" prawa zabierania głosu w takiej formie o sprawach katolickich. Potępił również w pewnym względzie wywody "Lietuvos Aidasa nuncjusz papieski Monsigniore Bartoloni.

Wszystko to zapowiadało przejście konfliktu między państwem a kościołem w istny "Kulturkampff", tembardziej, że właśnie w tym czasie prywatne gimnazjum katolickie "Żyburys" przekształcone zostało wbrew woli duchowieństwa katolickiego na gimnazjum państwowe. O ile też pomimo wszystki biskupi dotychczas ~~zachowali stanowisko~~ zachowali stanowisko wyczerpujące, świadczy to o tem, że obie strony dążą do nie zaostrzania konfliktu i niesprowadzania go na grunt polityczny, jak to miało miejsce dotychczas.

Dla życia państwowego Litwy byłoby istotnie fatalnem, gdyby obie strony walczące o wpływy miały wyzyskać kościół dla swych celów partyjno propagandowych. Walka pomiędzy "tautinkami" a "Krikszczioniami" wygląda z zewnątrz na walkę o zmonopolizowanie katolicyzmu na Litwie. Aż do roku 1927 uchodzili "krikszczioniowie" za prawdziwych katolików. Dopiero "tautininkowie", którzy doszli w tym czasie do władzy, zaczęli "krikszczioniom" prawo te kwestjonować, zwłaszcza, że w centralnym komitecie "tautininków" zasiadają również duchowni katoliccy.

Wszystko wskazuje na to, że sprawy sporne pomiędzy duchowieństwem, a rządem omawiane będą bezpośrednio z przedstawicielem Watykanu.

P o l e m i k a w p r a s i e l i t e w s k i e j w s p r a w i e d z i a ł a l n o ś c i c h r z e ś c i j a ń s k i e j d e m o k r a c j i .

"Lietuvos Aidas" Nr.18 z dn.23.b.m. Art.p.t." o warunkach działalności katolickiej" .

Co się czyniło u nas w Litwie dla naprawienia lud odbudowania świadomości prawa. Jak się zdaje nic. Raczej czyniono wiele, aby świadomość tę jeszcze bardziej przytłumić. Że reforma rolna, której sens polegał na tem, aby od posiadającego odjąć a dla nieposiadającego odjąć, nie przyczyniła się do podniesienia świadomości prawa; jest to fakt, któremu zapewne nie będą przeczyli nawet najzawzięci zwolennicy reformy rolnej.

W owych szczęśliwych dla niejednego czasach przeszkody jaki czyniono sądom w realizacji sprawiedliwości nie mogły się również przyczynić do podniesienia świadomości prawa, a gdy w ostatnich czasach nie krępowana przez nikogo temida zaczęła gorliwiej działać wówczas dziennik, który się ogłosił katolickim pośpieszył uczynić teorję z tego prawnego relatywizmu, a nawet anarchizmu, który naówczas, gdy rządy kraju spoczywały w rękach prawdziwych katolików rozpanoszył się ą życiu codziennym. Dla dziennika, który się ogłosił jako katolicki, który należy do centrumakcji katolickiej w Litwie, głoszenie anarchizmu prawnego wzorem wyklętego przez kościół Emila Zolla - nie jest prawdopodobnie równoznacznym z podniesieniem świadomości prawnej. Nie jest zdaniem Centrumakcji katolickiej, aby ten anarchizm prawny miał w Sądzie gorliwego obrońcę we osobie adwokata katolickiego.

"Rytas" Nr.20. z dn.26.I.r.b. Art.p.t."Czy tak jest sprawiedliwie"

Jeśli już mówić o świadomości prawnej, centrum akcji katolickiej nie mogłoby poprzestać jedynie na reformie rolnej, ani na brakach temidy "owych czasów" poruszyłoby ono również moralność publiczną, którą stworzył 17 grudzień i okres "pogrudniowy", jako też sprawiedliwość i praworządność tych czasów.

Co się tyczy zarzutów o"aferze ze słoniną" i t.d., to skoro już mowa o tem, to wypada również zapytać, gdzie się podziały 4 milj.Lit. Banku Przemysłowo Handlowego, które zginęły przed paru laty oraz jak się ma sprawa z tajemniczą koncesją p.Prapolenisa, skutkiem której zostali wydaleni uczciwi urzędnicy z Ministerstwa Skarbu, a kontroler państwa p.Milesas za sprzeciwianie się tej koncesji i obecnie oczekuje na słowo Temidy.

Z Gabinetu Ministrów. Gabinet Ministrów przyjął projekt ustawy w sprawie służby konsulów honorowych. Na mocy tej ustawy konsulów honorowych mianuje na wniosek ministra Spraw Zagranicznych - Prezydent Państwa. Konsulem honorowym może być również obcokrajowiec. Statutu służby konsulów honorowych ustala Minister Spraw Zagranicznych. Przysługuje mu prawo wyznaczenia pewnego wynagrodzenia na pokrycie wydatków kancelaryjnych. Minister Spraw Zagranicznych może do konsulów honorowych urzędników etatowych, którym wynagrodzenie wypłaca się bądź ze Skarbu Państwa, bądź częściowo ze Skarbu, częściowo zaś ze środków samego konsula honorowego, bądź też całkowicie ze środków konsula. Takim urzędnikom przysługują prawa i obowiązki odpowiednich urzędników państwowych.

Zjazd delegatów "Ukininku Sajungi"
21.b.m. w Kownie rozpoczął się zjazd delegatów Ukininku Sajungi. Zjazd otworzył prezes Centralnego Komitetu Związku b.Prezydent Państwa Sturgiński, wskazując na opłakany stan w jaki popadła organizacja. W obradach zjazdu bierze udział 100 delegatów z 75 oddziałów związku.

Skazanie rejenta. Sąd Okręgowy w Kownie skazał głównego rejenta Burkiewicza na jeden miesiąc więzienia za bezprawne ściąganie opłat od rejentów. ~~W sobotę i m.~~

Dyplomatyczne polowanie. W niedzielę 26.b.m. w lasach kosnedarskich odbyło się polowanie, w którem brali udział prezydent państwa Smetona, kilku oficerów Sztabu Generalnego wyższej rangi, kilku ministrów i dyplomatów.

Pogorszenie zdrowia Gen. Żukowskiego. Jak podaje "Elta" stan zdrowia gen.Żukowskiego, który obecnie odbywa kurację w Sant Remo pogorszył się. Chory czuje się bardzo osłabiony m